

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	Základní škola a Základní umělecká škola Jabloňová 564/43, Liberec, příspěvková organizace
Zřizovatel	Město Liberec
Ředitel	Mgr. Iva Havlenová
Telefon	733 143 194
E-mail	zs21@volny.cz ; sekretariat@zsjablonova.cz

Školní metodik prevence	Mgr. Lucie Jirkovská
Telefon	733 143 194
E-mail	jirkovska@zsjablonova.cz
Konzultační hodiny	Čtvrtek 13:00 – 14:00 hod, dle telefonické domluvy

Výchovný poradce	Mgr. Lucie Jirkovská
Telefon	733 143 194
E-mail	jirkovska@zsjablonova.cz
Konzultační hodiny	Čtvrtek 13:00 – 14:00 hod, dle telefonické domluvy

ZŠ	Počet tříd	Počet žáků
1. stupeň	11	300
2. stupeň	9	205
Celkem	20	505

Použitá terminologie a zkratky

ŠPP – Školní preventivní program

ŠMP – Školní metodik prevence

PP - Primární prevence

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

OSPOD – Odbor sociální a právní ochrany dětí

OMP - Okresní metodik prevence

ŠkPP – Školní poradenské pracoviště

1. Úvod

Nárůst rizikového chování včetně zneužívání návykových látek je v současné době velmi aktuální téma týkající se mládeže a dětí školního věku. Děti, které navštěvují ZŠ, patří v této oblasti k velmi ohrožené skupině. Je proto velmi důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky a poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku. Z tohoto důvodu i naše škola připravuje a realizuje komplexní program primární prevence rizikového chování včetně primární prevence užívání návykových látek, a to ve spolupráci s místními organizacemi a institucemi.

Školní preventivní program vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č. j. 20 006/2007-51 a je vypracován na základě novely vyhlášky 72/2005 Sb., O poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.

Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je nejméně jednou ročně vyhodnocován, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit.

2. Charakteristika regionu a školy

Naše škola je sídlištní škola se specializací na rozšířenou výuku hudební výchovy (RVHV). Nejedná se o klasické předdimenzované sídliště, jde o panelákovou zástavbu, která je poměrně hezky udržovaná s velkým počtem stromů a zeleně obecně. V blízkosti školy se nachází několik dětských hřišť, větší světelná křižovatka a větší počet supermarketů a hobby marketů.

Ve školním roce 2018/2019 nastoupilo do školy 505 žáků. Škola je plně organizována s devíti ročníky ve 20 třídách. Průměrný počet žáků ve třídách činí 26.

V každém ročníku jsou dvě paralelní třídy, ve čtvrtém a šestém ročníku pak tři paralelní třídy z důvodu většího počtu žáků přijímaných v příslušném školním roce. Vždy se jedna třída specializuje na rozšířenou výuku hudební výchovy a byly do ní přijímány děti s hudebním talentem i z blízkého okolí a obcí. Spádová vyhláška tuto možnost však v posledních letech velmi omezila a zároveň narostl větší počet spádových dětí, které je naše škola povinna přijmout přednostně, hudební třídy jsou tak profilovány s ohledem na skutečnost, že některé talentované děti již nemůžeme z kapacitních důvodů přijímat.

3. Mapování situace z hlediska rizikového chování

Úroveň rizikového chování žáků na škole je zjišťován průběžně, prací třídních učitelů a učitelů, připomínkami dětí – dětský parlament.

V uplynulých letech bylo ve škole zaznamenáno několik případů rizikového chování dětí, které bylo řešeno v rámci možností školy společně s rodiči žáků. S ohledem na počet žáků ve škole lze konstatovat, že případy byly ojedinělé a téměř vždy se podařilo je zachytit včas a řešit. Nejčastějším problémem se jeví vztahy ve třídách, ubližování mezi vrstevníky, většinou jde o konfliktní situace uvnitř jednoho třídního kolektivu. ŠPP se proto i v dalších letech bude zaměřovat na klima tříd, sledování vztahů mezi žáky a podpoře budování pozitivních vztahů a bezpečného prostředí.

Ve škole se dříve vyskytovaly experimenty s kouřením cigaret, přímo na půdě školy byly v minulosti zaznamenány případy kouření elektronické cigarety. V uplynulém školním roce nebyl zaznamenán ani jeden případ přímo v prostorách školy. Kouření však i nadále zůstává jedním z rizikových chování, které je třeba monitorovat a věnovat mu pozornost formou preventivních

programů. I nadále bývají zaznamenány projevy vandalismu a vulgárního chování žáků.

Ve vyšších ročnících se i v uplynulém školním roce objevily případy sebepoškozování, jejich včasné odhalení a čas věnovaný této problematice však zamezily dalšímu výraznému nárůstu případů.

Škola zaznamenala u několika dětí záškoláctví. V případě většího počtu zameškaných neomluvených hodin spolupracovala škola s OSPOD.

4. Informační zdroje

- Informace od OMP
- Informace získané z odborných seminářů a pracovních setkání ŠMP
- Internetové stránky zaměřené na oblast rizikového chování
- Knihy zaměřené na oblast rizikového chování, časopisy Prevence a Adiktologie
- Poznatky získané na základě vlastního šetření
- Informace získané od pracovníků a žáků školy, včetně schránky důvěry
- Informace získané od školních metodiků prevence z jiných škol v regionu
- Informace z médií

5. Vytyčení rizikového chování

Primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti naší školy je zaměřena na:

a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví
- vztahy ve třídě, klima třídy

- šikana, agrese
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek
- sebepoškozování

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence ve výše uvedených případech

6. Cílové skupiny

a) Hlavní cílovou skupinu tvoří žáci 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem jiných národností, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.

b) Pedagogové jako jeden tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace.

c) Rodiče dětí navštěvujících naši školu. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, nebo výskyt drog. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

7. Cíle prevence na škole

Dlouhodobým cílem prevence na škole je ve spolupráci s rodiči a ostatními institucemi formovat osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a činit správná rozhodnutí. Osobnost, která si bude vážit svého zdraví, bude si umět zorganizovat svůj vlastní volný čas a bude umět zvládat sociální dovednosti.

Výchovné úsilí školy vést k takovému působení na žáky, aby v nich byly upevněny pozitivní vlastnosti a návyky, které jim pomohou v krizových situacích přijmout nejvhodnější řešení.

Prohlubovat komunikační dovednosti mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů a překonávání překážek.

Vytvářet podmínky pro kladné postoje pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců školy k problematice prevence rizikového chování.

Střednědobé cíle:

- 1) zajistit pravidelnou práci s třídním kolektivem (třídní učitel, ŠMP, VP)
- 2) podporovat vzájemnou činnost žáků (Školní parlament)
- 3) pravidelné neformální setkávání pedagogů
- 4) podporovat u rodičů zájem o dění ve škole
- 5) prohlubovat další vzdělávání pedagogických pracovníků
- 6) zavést pravidelné a efektivní třídnické hodiny za účelem stálého a včasného monitorování nálad ve třídách, zjišťování problémů k řešení

Krátkodobé cíle:

- 1) rozpracovat problematiku primární prevence rizikového chování do jednotlivých předmětů v rámci ŠVP
- 2) zajistit besedy, nebo jiné aktivity s OSPOD (kurátorem pro mládež), Policií ČR, PPP s tématy prevence rizikového chování
- 3) zajistit ve spolupráci s organizací Maják realizaci preventivních programů pro jednotlivé ročníky dle požadavku třídních učitelů
- 4) zapojovat děti do aktivit školy
- 5) podporovat aktivity zaměřené na vhodné využití volného času dětí v

aktivitách školy

- 6) řešit aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování
- 7) zajistit proškolení učitelů v oblasti prevence rizikového chování, vedení třídnických hodin
- 8) umístit prevenci na webové stránky školy a zajistit prezentaci ŠPP

8. Řízení a realizace preventivních aktivit

Ředitel školy

Vytváří podmínky pro předcházení vzniku rizikového chování zejména:

- zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování
- koordinací tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním Školního preventivního programu
- řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole
- jmenováním školním metodikem prevence pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, případně vzdělání pro výkon této funkce
- pro systematické další vzdělávání školního metodika v oblasti specifické primární prevence a pro činnost školního metodika s žáky a zákonnými zástupci ve škole
- podporou týmové spolupráce školního metodika, výchovného poradce, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování Školního preventivního programu
- spolupráci s metodikem prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence

Školní metodik prevence

Metodické a koordinační činnosti

- Koordinace tvorby a kontrola realizace ŠPP školy.
- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.), účast na pravidelných setkáváních ŠPP (vždy jedno pondělí v měsíci).
- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikového chování.
- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
- Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

- Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

- Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
- Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci):

- spolupracuje se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci Školního preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě
- motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy
- zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy
- získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod ŠVP školy. Na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhují opatření.

9. Metody a formy práce

V rámci výuky budou kromě tradičních metod práce využívány také další metody, které se dosud osvědčily

- aktivní sociální učení
- výklad (informace)
- individuální přístup k žákům
- samostatná práce (výtvarné, slohové, referáty...)
- přednášky, besedy
- dramatická výchova, sociální hry, hraní rolí, obhajoba názoru,

trénování způsobu odmítání nabídky drog...

- párová a skupinová práce ve třídě apod.
- dialog

10. Tým, jeho vzdělávání a supervize

Základ realizačního týmu tvoří školní metodik prevence, výchovný poradce a vedení školy, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště. Do týmu patří celý kolektiv pedagogů, především však třídní učitelé.

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s prevencí rizikového chování spočívá v samostudiu všech učitelů školy a především školního metodika prevence. Pro pedagogy podílející se na realizaci ŠPP je metodickým pomocníkem školní metodik prevence, který pro ně vyhledává nové informace a podněty. Supervizi nad ŠPP naší školy zajišťuje okresní metodik prevence, který také metodicky vede ŠMP. Činnost a složení ŠkPP viz Příloha č. 1.

11. Primární prevence v rámci výuky předmětů

Prevence rizikového chování je součástí ŠVP a platných učebních osnov. Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v hodinách:

- výchovy ke zdraví
- občanské výchovy
- chemie, přírodopisu, přírodovědy
- prvouky
- vlastivědy, zeměpisu a dějepisu
- českého jazyka

- tělesné výchovy

Různé aspekty preventivního působení jsou mezipředmětově koordinovány. Prevenci provádíme i tehdy, když nastane vhodná situace (např. dotazy dětí, schůzka rodičů, problém ve třídě).

1. stupeň (1. – 5. ročník)

Po pěti letech mají děti umět:

- popsat a definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítat

2. stupeň (6. – 9. ročník)

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci tak, aby byla probrána všechna témata, ale nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech občanská a výchova ke zdraví, přírodopis, chemie, dějepis, český jazyk a literatura. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinové práce, besed, přednášek.

Žáci před opuštěním ZŠ mají znát a umět:

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organismus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, odmítat
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti

12. PRIMÁRNÍ PREVENCE V RÁMCI ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

3. - 5. ročník

- Dopravní výchova
- Zdravá výživa
- Prevence kouření a alkoholu
- Klima třídy, Agrese
- Kybersvět
- Jsem originál

6. ročník

- Klima třídy, vztahy ve třídě
- Zdravá výživa
- Prevence kouření a alkoholu, závislosti
- Čas změny

7. ročník

- Klima třídy, vztahy ve třídě
- Krása
- Návykové látky
- Kybersvět

8. ročník

- Klima třídy, vztahy ve třídě
- Vrstevnický program
- Návykové látky
- Sexualita

9. ročník

- Klima třídy, vztahy ve třídě
- Sebepoškozování
- Návykové látky
- Rizikové sexuální chování
- Extremismus

NA ŠKOLNÍ ROK 2018/2019 ŠKOLA OBJEDNALA NÁSLEDUJÍCÍ PROGRAMY:

Komplexní preventivní program		Pro ročník	Objednáno pro třídy:
	Alkohol a kouření	4.	4. A, 4. C
	Jsme parta	4.	4. A, 4. B, 4. C
	Jsem originál	5.	5. A, 5. B
	Kybersvět	5.	5. A, 5. B
	Závislosti	6.	6. A, 6. B, 6. C
	Čas změny	6.	6. A, 6. B, 6. C
	Krása	7.	7. A, 7. B
	Návykové látky	7.	7. A, 7. B
	Digitální domorodci	8.	8. B
	Sexualita	8.	8. B
	Rizikové sexuální chování	9.	9. A, 9. B
	Extremismus	9.	--

Tematické programy		Pro ročník	Objednáno pro třídy:
	Zdravé tělo	2.	
	Agrese	3.	3. A, 3. B
	Já a internet	3.	
	Sranda nebo ubližování	6. - 9.	8. A
	Bezpečně na internetu	6. - 9.	

	Selektivní primární prevence	4. - 9.	
	Indikovaná primární prevence		
	Vrstevnický program		
	Intervence		4. B, 8. A

13. Nadstavbové aktivity v rámci školy

Jednorázové akce

- viz měsíční plány práce školy

14. Nabídka zájmových kroužků

Florbal

Atleticko-sportovní kroužek

Házená

Gymnastika

Zumba + aerobic

Basketbal

Stolní tenis

Taneční variace

Dějepis, zeměpis

Keramika

Výtvarný kroužek

Vaření

15. Spolupráce s rodiči a vzájemná informovanost

Problémy spojené s drogami a dalšími formami rizikového chování je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Pro zajištění efektivity programu je důležitá informovanost rodičů a žáků. Rodiče jsou informováni na třídních schůzkách, na webových stránkách, prostřednictvím elektronické žákovské knížky. S rodiči problémových žáků probíhají informativní setkání a výchovné komise.

Rodiče mohou využívat konzultační hodiny ŠMP a výchovného poradce.

16. Evaluace ŠPP

Při hodnocení ŠPP využíváme kvantitativní (počet realizovaných akcí, počet zapojených žáků – apod.) a kvalitativní ukazatele.

Hodnotíme jednotlivé akce, besedy a přednášky formou anketních lístků pro žáky, které budou zadávány bezprostředně po průběhu akce i s delším časovým odstupem. Na základě vypočítaného indexu úspěšnosti lze zpracovat kvantitativní i kvalitativní analýzu.

Důležitou formou hodnocení je opakované zadávání stejných dotazníků, vždy na začátku programu a potom po jeho ukončení. Touto formou lze hodnotit individuální změnu ve znalostech, vědomostech, postojích i chování žáků.

Další možností evaluace je sledování chování žáků v jednotlivých vyučovacích hodinách, školních výletech a pobytových akcích a toto sledování použít k vypracování kvalitativní analýzy.

Při hodnocení efektivity prevence lze využít slohových prací, výtvorů a jiných samostatných prací žáků.

Důležitým vodítkem k hodnocení jsou také dotazy dětí ŠMP prostřednictvím schránky důvěry.

Pro evaluaci programu je nutné získávat informace i od rodičů a široké veřejnosti o chování žáků mimo školu.

17. Rozpočet ŠPP na rok 2018/2019

Rozpočet zahrnuje potřebu finančních prostředků na jednotlivé akce, vybavení kroužků a jiné úhrady. Některé akce vyžadují finanční spoluúčast žáků. Dalším zdrojem je rozpočet školy a příspěvky SRPDŠ.

Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště (dále jen ŠkPP) poskytuje poradenské a konzultační služby žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogům ve smyslu vyhlášky č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 197/2016 Sb., účinné od **1. 9. 2016**.

K hlavním cílům ŠkPP patří iniciace aktivit vedoucích k vylepšení sociálního klimatu školy - posílení pozitivních vztahů mezi všemi subjekty školy, rozšíření oblastí primární prevence a zkvalitnění péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

S veškerými informacemi poskytnutými v rámci činnosti ŠkPP je nakládáno v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

Poradenské služby jsou poskytovány bezplatně na žádost žáků, jejich zákonných zástupců a pedagogů.

Poradenské služby jsou zaměřené na:

- poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
- sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření
- prevenci školní neúspěšnosti
- kariérové poradenství
- poradenská konzultace dítěti, které pracovníka ŠkPP samo vyhledá
- podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami
- podporu vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných
- průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení

- včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů
- předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace
- průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou
- metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy
- spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci
- spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními
- poskytnutí krizové intervence dítěti, které se ocitne v psychicky mimořádně náročné situaci
- evidenci zpráv z pedagogicko – psychologických a jiných vyšetření
- práce s třídními kolektivy (diagnostika vztahů-třídní klima, školní klima, rozvoj spolupráce a komunikace, posílení pozitivních vztahů, rozvíjení osobnosti a sociálních dovedností)
- anonymní anketní šetření a průzkumy ve škole (výskyt sociálně patologických jevů, vztah žáků k vyučovacím předmětům apod.) a konzultování zjištěných údajů s vedením školy, výchovným poradcem, školním metodikem prevence, třídním učitelem, při důsledném zachovávání anonymity jednotlivých žáků, kteří se šetření účastnili
- preventivní programy pro žáky

Personální obsazení ŠkPP:

- **Mgr. Iva Havlenová**, ředitelka školy, zs21@volny.cz
- **Mgr. Lucie Jirkovská**, výchovný poradce, šk. metodik prevence, jirkovska@zsjablonova.cz
- **Mgr. Pavlína Kolmanová**, školní metodik prevence 2. stupeň, kolmanova@zsjablonova.cz
- **Mgr. Hana Mandíková**, kariérový poradce, mandikova@zsjablonova.cz

Konzultační tým:

- **Mgr. Regina Matušková**, koordinátor ŠVP, matuskova@zsjablonova.cz
- **Mgr. Jana Škaloudová**, logopedie, skaloudova@zsjablonova.cz

Konzultace dle telefonické domluvy: 733 143 194

Užitečné odkazy:

- <http://www.azrodina.cz/>
- Společenství proti šikaně, www.sikana.org
- E-Nebezpečí pro učitele, www.e-nebezpeci.cz
- Chat Linky bezpečí: xchat.centrum.cz/lb/
- www.pomoconline.cz - telefonické krizové intervence (když se děti cítí být ohroženy na internetu)
- Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz
- Poradna webu Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz
- Internet poradna, www.internetporadna.cz
- Internet Helpline – Linka bezpečí ONLINE - bezplatná telefonická linka důvěry, kde mohou děti nebo dospělí ohlásit zneužívání dětí při komunikaci na internetu. Linka funguje 24 hodin denně a poskytuje plnou anonymitu.
Telefon: 116 111 či 800 155 555
E-mail: pomoc@linkabezpeci.cz

Manuál – Jak postupovat při řešení šikany...

1. Úvod

Manuál vychází z metodického pokynu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. Součástí programu jsou základní informace o šikaně, opatření k prevenci šikany a krizový plán při výskytu šikany ve škole.

2. Šikana

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání.

Šikanu lze členit na:

- přímá x nepřímá – agresor sám útočí nebo někoho pošle
- fyzická x verbální
- aktivní x pasivní – útočí na oběť nebo ji ignorují, vyčleňují...

Může docházet ke kombinaci všeho.

Např.: pomlouvání a intrikování, navádění ostatních, aby se s někým nebavili, posmívání, strkání, štouchání, bití, kopání, dokonce i škrčení, házení věcmi, schovávání a ničení věcí, nucení do něčeho, co se druhému nelíbí, bolí, nebo co ponižuje....

3. Kyberšikana

Zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, sociálních sítí apod. Kybernetickým útokům napomáhá rozšíření mobilních telefonů, používání elektronické komunikace, blogů, webových sítí, sociálních sítí atd. Agresoři zde mohou vystupovat anonymně. Je velmi nebezpečná, umístění čehokoli na internet nelze vzít zpět a mnohonásobně se zvyšuje traumatizace dětí.

4. Podezření ze šikanování – ve škole

- žák je o přestávkách sám, do třídy chodí těsně před zvoněním
- vyhledává blízkost učitelů
- jeho prospěch se zhoršuje, často chybí z nejasných důvodů
- nemá v pořádku školní potřeby – poškozené, rozházené
- objevují se na jeho těle modřiny, zranění
- je nejistý a ustrašený při projevu před třídou
- zdráhá se mluvit o sobě, nechce vyjadřovat své názory
- posměšné poznámky na adresu žáka
- kritika žáka, výtky na jeho adresu
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků
- honění, strkání, rvačky, které oběť neoplácí

5. Varovné signály pro rodiče

- za dítětem nepřichází domů spolužáci
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas
- nechce chodit do školy, odkládá odchod z domova
- prosí o dovoz či odvoz ze školy
- chodí ze školy hladové
- usíná s pláčem, má neklidný spánek
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- bývá doma smutné, objevují se výkyvy nálad, odmítá se svěřit
- dítě žádá o peníze, případně je doma krade
- často hlásí ztrátu osobních věcí
- je často agresivní k sourozencům, projevuje zlobu vůči rodičům
- stěžuje si na bolest hlavy, břicha, snaží se zůstat doma
- zdržuje se doma víc, než mělo ve zvyku

6. Řešení šikany

U každého dítěte se mohou objevit příznaky, které budou nasvědčovat, že by mohlo jít o šikanování. Pokud dítě přijde samo a svěří se nám se svým problémem – je třeba ho povzbudit a rozptýlit jeho obavy, že žaluje. Vyzvedneme jeho sílu a odvalu sdělit tyto skutečnosti. Utvrdíme ho, že nám může důvěřovat, že jeho sdělení bereme vážně a budeme to řešit. Je třeba rozlišit klukoviny od skutečné šikany.

Řešení bude probíhat v ředitelně za přítomnosti metodika prevence, výchovného poradce, třídního učitele a ředitelky školy. Ta v případě potřeby dále informuje OSPOD, případně Policii ČR, či další orgány (PPP...).

Okamžitá ochrana oběti v případně zjevného útoku – žák bude umístěn do prostoru kanceláře zástupce ředitelky, popřípadě do kabinetu, kde bude pod dohledem vyučujícího. Budou kontaktováni rodiče, aby si dítě vyzvedli a domluvili se na dalším postupu. Kontakt na rodiče nalezneme v katalogovém listu, který je umístěn u zástupce ředitelky nebo u třídního učitele.

6.1 Postup řešení:

- rozhovory s těmi, kteří na šikanování upozornili a oběťmi
- nalezení svědků
- individuální pohovory se svědky (**nikdy konfrontace oběti a agresora**)
- sběr informací od ostatních učitelů
- rozhovor s agresory
- zajištění ochrany oběti (např. zatelefonování rodičům a žáka jim předat)
- rozhovor s rodiči oběti
- závěrečné vyhodnocení a udělení kázeňských přestupků
- práce s celou třídou
- po vyřešení nepovažujeme šikanu za ukončenou, dále oběti i agresory dlouhodobě sledujeme

Ředitelka v případě potřeby svolá mimořádnou schůzi, seznámí učitele s okolnostmi vzniku a vyšetřování případu. Přednese návrh na výchovná opatření a na způsob práce s klimatem třídy. O výchovném opatření nechá hlasovat a vyhotovit zápis s domluveným postupem (monitoring chování, zvýšený dohled....).

Individuální schůzky s rodiči – je třeba jednat s rodiči obětí a agresorů odděleně. Jednání se zúčastní ředitelka, VP, ŠMP, TU. Je vhodná přítomnost obou rodičů projednávaných dětí. Ti jsou seznámeni s případem a opatřeními, která škola přijme. Obě strany podepíší zápis z jednání.

7. Prevence šikany

Šikanování mezi dětmi nesmíme podceňovat. Dochází k němu v době, kdy se osobnost agresora teprve vytváří. Její přehlížení a tolerance může vyústit v násilí mnohem většího rozsahu.

Každý pedagog by měl usilovat o příznivé klima ve třídě.

7.1 Preventivní opatření:

- podporovat rozvíjení pozitivních vztahů mezi dětmi
- vést děti k sebedůvěře, odpovědnosti, komunikaci
- respektovat práva žáků, zároveň vést k plnění povinností
- podporovat důvěru mezi žáky a pedagogy
- informovat děti i rodiče, na koho se mají obrátit při problémech (TU, VP, ŠMP, vedení školy, linka důvěry....)
- včasné podchycení náznaků agrese, násilí
- prevence ve výuce – vysvětlit žákům pojem šikana - školní výlety, třídnické hodiny...
- spolupráce s rodiči
- jasné vymezení pravidel ve Školním řádu
- TU sledují chování žáků

Příloha č. 3

Podpůrná opatření - změny v péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s platností od 1. 9. 2016 (inkluze)

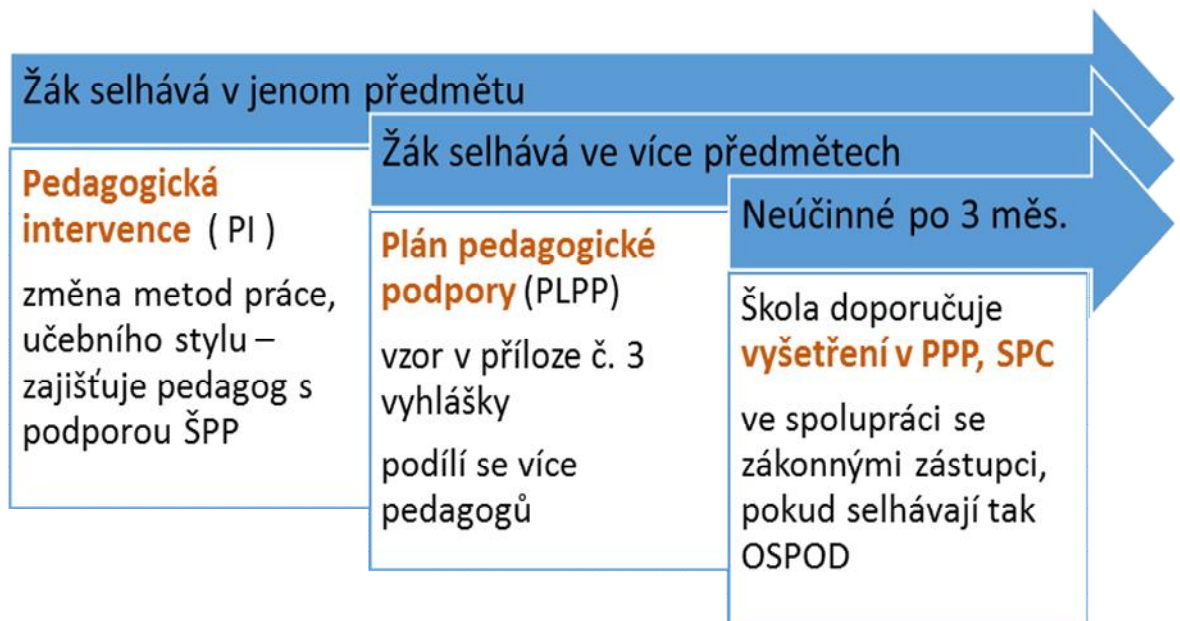
Podpůrná opatření jsou **nezbytné úpravy** ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí anebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta.

Jsou stanovována **za účelem vyrovnání podmínek ve vzdělávání pro všechny žáky bez rozdílu** jejich nadání, v celém spektru speciálních vzdělávacích potřeb (*poruchy učení a chování, nedostatečné předpoklady pro vzdělávání, odlišné kulturní prostředí, různé životní podmínky, zdravotní postižení...atd.*)

1. stupeň podpůrných opatření

- **stanovuje a vyhodnocuje škola sama**
- **Plán pedagogické podpory (PLPP)** - formy, metody práce, pozornost, koncentrace, motivace, hodnocení, obohacování - používá se zejména, pokud je třeba upravit výuku ve více předmětech
 - poskytování min. **3 měsíce**, hodnocení posunu
 - **stav** beze změny s tendencí ke zhoršení → **doporučení návštěvy ŠPZ**

Postup školy při zjištění potíží u žáka

• Plán pedagogické podpory

- škola poskytuje dětem, žákům a studentům se speciálními vzdělávacími potřebami péči v rámci podpůrných opatření 1. stupně sama bez doporučení PPP - dle potřeby vypracuje Plán pedagogické podpory (PLPP), se kterým seznamuje žáka, jeho zákonného zástupce a všechny pedagogy, kteří se na jeho realizaci podílejí
- plán je průběžně vyhodnocován - do třech měsíců škola vyhodnotí, zda v plánu zahrnutá podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů, není-li tomu tak, škola doporučí žákovi, resp. jeho zákonnému zástupci, využití služeb pedagogicko-psychologické poradny (může být používán i celých 9 let, když je dostačující, dítě nemusí na vyšetření do PPP); možno ukončit, pokud došlo u dítěte ke zlepšení
- pokud nedostačuje, škola doporučí rodičům návštěvu PPP – plán spolu s jeho vyhodnocením a **snímkem školy** dodá škola PPP jako podklad pro vyšetření
- nemusí být informovaný souhlas a rodiče o něj nemusí žádat

Lehčí obtíže by se tedy měly zvládnout ve škole, bez nutnosti vyšetření v poradenském zařízení. Teprve v případě závažnějších problémů se rodiče/zákonní zástupci obracejí o pomoc na poradnu.

1. návštěva školského poradenského zařízení (PPP nebo SPC) za účelem posouzení speciálních vzdělávacích potřeb (SVP) žáka

• PPP nebo SPC posoudí speciální vzdělávací potřeby žáka:

➤ do 1 měsíce (zpravidla) je vydána zpráva z vyšetření a současně s informovaným souhlasem zákonného zástupce je vystaveno Doporučení pro vzdělávání žáka s SVP

⇒ zákonný zástupce souhlasí se zprávou z vyšetření a s návrhem Doporučení

⇐ do 30 dnů od vydání zprávy z vyšetření a Doporučení pro vzdělávání žáka se SVP může zákonný zástupce v případě, že má výrazné výhrady proti vystaveným dokumentům, požádat revizní orgán o REVIZI

➤ ŠPZ konzultuje návrh Doporučení se školou

➤ Doporučení zasílá PPP nebo SPC do školy

➤ Ve škole je s informovaným souhlasem zákonného zástupce projednán návrh Doporučení a schválen podpisem

➤ Zákonný zástupce, žák i škola souhlasí s Doporučením, bezodkladně jsou poskytována podpůrná opatření (**nejzazší lhůta pro naplnění PO je 4 měsíce**)

➤ Škola nebo orgán veřejné moci, který svým rozhodnutím uložil zákonnému zástupci žáka využít odbornou pomoc v ŠPZ, dále ČŠI (Česká školní inspekce) může podat do 30 dnů od obdržení Doporučení žádost o REVIZI revizním orgánem

2. a další stupně podpůrných opatření - IVP

Individuální vzdělávací plán (dále IVP)

- možnost uplatnění od 2. stupně podpory
- vyhotovuje se na základě doporučení PPP – rodiče/zákonní zástupci už nedoručují zprávu, škola dostává pouze **Doporučení**, které je doručeno přímo škole nejčastěji formou datové schránky
- od doručení Doporučení pedagog obvykle do 4 pracovních dnů prostřednictvím elektronické ŽK vyzve rodiče k projednání a podpisu Doporučení
- součástí Doporučení je **žádost o IVP a informovaný souhlas**, který rodiče podepíší
- IVP pedagog vypracuje do 30 dnů od doručení Doporučení - vypracovává třídní učitel, případně vyučující předmětu, pro který se doporučení vydává (vše dle domluvy)
- IVP je předáno výchovnému poradci, ten jej odešle ke schválení do PPP, pokud je schváleno, pedagog ve spolupráci s VP zajistí podpisy všech zúčastněných – každý pak obdrží jednu kopii IVP
- je nutné jednou ročně IVP vyhodnotit – kontrolu hodnocení a naplňování IVP bude provádět PPP